

Open Schools Journal for Open Science

Vol 7, No 1 (2024)

Open Schools Journal for Open Science - Special Issue -IDEA Conference Proceedings

Επιτεύγματα των Αρχαίων Ελλήνων

Κωνσταντίνα Αδάμ, Μαρία Αντερριώτη, Ιωάννα Αρχοντάκη, Δάφνη Βαγενά

doi: [10.12681/osj.36469](https://doi.org/10.12681/osj.36469)

Copyright © 2024, Αδάμ Κωνσταντίνα, Αντερριώτη Μαρία, Αρχοντάκη Ιωάννα, Βαγενά Δάφνη

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Αδάμ Κ., Αντερριώτη Μ., Αρχοντάκη Ι., & Βαγενά Δ. (2024). Επιτεύγματα των Αρχαίων Ελλήνων. *Open Schools Journal for Open Science*, 7(1). <https://doi.org/10.12681/osj.36469>

Επιτεύγματα των Αρχαίων Ελλήνων

Αδάμ Κωνσταντίνος, Αντεριώτη Μαρία, Αρχοντάκη Ιωάννα, Βαγενά Δάφνη

Περίληψη

Οι Αρχαίοι Έλληνες είχαν πολλές ιδέες και ανέπτυξαν τις θεωρίες και τις σκέψεις τους με τρόπο σοφό, που μέχρι και σήμερα έχουμε καταφέρει με πολλές αρχαιολογικές έρευνες, ανασκαφές και με πολλά αλλά μέσα να μπορέσουμε να μελετήσουμε. Με αυτή την εργασία μας θα προσπαθήσουμε να γυρίσουμε πίσω τον χρόνο και να απολαύσουμε με μια γρήγορη ματιά όσα κατάφεραν οι αρχαίοι πρόγονοι μας να μας προσφέρουν. Για την σύντομη αυτή παρουσίαση έχουμε επιλέξει να εργαστούμε, κάνοντας μια έρευνα πάνω στα επιτεύγματα τους στους τομείς της φιλοσοφίας, των επιστημών, του θεάτρου και της πολιτικής.

1. Εισαγωγή

Όλοι γνωρίζουμε τη σημαντικότητα της αρχαίας Ελλάδας και την επιρροή της στο σημερινό ελληνικό και παγκόσμιο πολιτισμό. Ελάχιστοι σήμερα όμως γνωρίζουν σε βάθος πόσα μας έχουν προσφέρει οι πρόγονοι μας. Όταν αναφερόμαστε στην αρχαία Ελλάδα και στα επιτεύγματα των ανθρώπων της, εννοούμε την περίοδο από το 3000 π.Χ. μέχρι το 30 π.Χ., το τέλος της Ελληνιστικής περιόδου. Θα περιγράψουμε τα επιτεύγματα των ανθρώπων αυτών στους τομείς της **φιλοσοφίας, επιστήμης, θεάτρου, και πολιτικής.**

2. Φιλοσοφία

Αρχικά, φιλοσοφία ορίζουμε την μελέτη που ασχολείται με ερωτήματα, προβλήματα ή απορίες που αφορούν την ύπαρξη, τη γνώση, την αξία, της γλώσσας και του νου. Μιλώντας για την αρχαία ελληνική φιλοσοφία, η οποία ξεπρόβαλε τον 6ο αιώνα π.Χ. και συνέχισε στην ελληνιστική περίοδο και την περίοδο που η αρχαία Ελλάδα ήταν μέρος της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, εστιάζουμε στους πασίγνωστους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους Αριστοτέλη, Πλάτωνα και Σωκράτη.

2.1. Αριστοτέλης

Ο Αριστοτέλης κάλυψε με το έργο του όλες τις φιλοσοφικές έννοιες και αναζητήσεις που αφορούν την φύση, το ον, την ηθική και τη δικαιοσύνη σε συνδυασμό με την κριτική έρευνα της πολιτικής εξέλιξης των Ελληνικών πόλεων-κρατών. Κατά την διάρκεια της ζωής του ο Αριστοτέλης χώρισε την γνώση σε άμεση, που την αποκτούμε ενόρατα, και σε έμμεση, που την αποκτούμε με την παρατήρηση, την εμπειρία και την αφαίρεση.

Ακόμα, σε αντίθεση με την πλατωνική ιδέα, ο Αριστοτέλης αρνείται την υπόσταση των εννοιών που δεν έχουν άμεση σχέση με την αισθητή πραγματικότητα. Ο αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος επηρεάστηκε πολύ από τον Πλάτωνα, τον Σωκράτη και πολλά άλλα σημαντικά πρόσωπα της αρχαίας Ελληνικής ιστορίας. Ο ίδιος δεν έδειξε ενδιαφέρον ή πρόθεση στην δημοσίευση των έργων του με αποτέλεσμα να μην είναι διαθέσιμα σήμερα πολλά από αυτά.

2.2. Πλάτων

Ο Πλάτων αποτελεί κύριο εκπρόσωπο της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας. Είχε καταγωγή από την Αθήνα, και ήταν ένας από τους πιο γνωστούς μαθητές του Σωκράτη και δάσκαλος του Αριστοτέλη. Είχε μια ιδιαίτερη ιδεολογία και ανάμεσα σε πολλές του θεωρίες, πίστευε πως η ψυχή μας υπήρχε πριν γεννηθούμε. Στο διάστημα αυτό που προηγήθηκε της γέννησης μας, η ψυχή μας περιηγήθηκε τους ουράνιους τόπους όπου γνώρισε ό,τι υπάρχει πραγματικά, τις ιδέες. Με την γέννηση μας, όμως, η ψυχή μας μπαίνοντας μέσα στο σώμα μας ξέχασε τις γνώσεις αυτές, τις ιδέες, οι οποίες παρόλα αυτά παρέμειναν μέσα σε αυτή ζωντανές σε μια μορφή νάρκης.

2.3. Σωκράτης

Ο Σωκράτης σπουδαίος Αρχαίος Έλληνας Φιλόσοφος, οποίος μάλιστα θεωρείται και ιδρυτής της Δυτικής φιλοσοφίας (η φιλοσοφική σκέψη και το έργο του Δυτικού κόσμου. Ο όρος αυτός ιστορικά βασίζεται στη φιλοσοφική σκέψη του Δυτικού πολιτισμού που άρχισε με την Ελληνική Φιλοσοφία των Προσωκρατικών). Ο ίδιος δεν κατέγραψε ιδέες και θεωρίες του, όμως βασιζόμαστε σε οποιοδήποτε υλικό μας έχουν προσφέρει οι μαθητές του όπως ο Πλάτων και Ξενοφών μετά τον θάνατο του.

3. Επιστήμες

3.1. Μαθηματικά

Τα μαθηματικά είναι η επιστήμη που μελετά θέματα που αφορούν την ποσότητα, τους αριθμούς, τη δομή, τα γεωμετρικά σχήματα, το χώρο, τη μεταβολή, και τις σχέσεις όλων των μετρήσιμων αντικειμένων της πραγματικότητας και της φαντασίας μας.

Στην αρχαία Ελλάδα, τα μαθηματικά αποτέλεσαν έναν από τους κυρίους μοχλούς ανάπτυξης του πολιτισμού, ενώ ταυτόχρονα και το πολιτιστικό περιβάλλον έδινε ερεθίσματα για την ανάπτυξη της μαθηματικής επιστήμης. Στην πορεία αυτή της εξέλιξης αντανακλάται τόσο η πρόοδος των πολιτισμών στους οποίους αναπτύχθηκε η επιστήμη αυτή, όσο και οι οπισθοδρομήσεις των πολιτισμών που δεν την γνώρισαν. Η ιστορία των μαθηματικών διαιρείται στις παρακάτω κατηγορίες:

Αρχικά, έως το 600 π.Χ. γνώρισαν τα Προελληνικά Μαθηματικά, ενώ από το 600 έως το 300 π.Χ., τα Ελληνικά Μαθηματικά. Τα Ελληνικά Μαθηματικά αναφέρονται σε μαθηματικά και ιδέες που χρονολογούνται από την αρχαϊκή έως την ελληνιστική και τη ρωμαϊκή περίοδο.

Από τους πιο σπουδαίους μαθηματικούς της εποχής ήταν ο **Πυθαγόρας**. (580 – 496 π.Χ.) Παρότι ο ίδιος δεν ξεχώρισε μονάχα στον χώρο των μαθηματικών και της γεωμετρίας, αλλά και σε αυτούς της φιλοσοφίας και της μουσικής, σε αυτήν την εργασία, θα ασχοληθούμε με την παρουσία του στον χώρο των μαθηματικών. Ο Πυθαγόρας θεωρείται ο θεμελιωτής των ελληνικών μαθηματικών, αφού δημιούργησε ένα άρτιο σύστημα για την επιστήμη των ουράνιων σωμάτων, το οποίο εμπλούτισε με τις σχετικές αριθμητικές και γεωμετρικές αποδείξεις. Το πιο γνωστό από τα επιτεύγματα του, το **Πυθαγόρειο Θεώρημα**, ($\alpha^2 + \beta^2 = \gamma^2$ στα ορθογώνια τρίγωνα), λέγεται πως είναι η πρώτη θεωρητική του απόδειξη για την επίλυση σχετικών προβλημάτων, με την βοήθεια των μαθητών του, των Πυθαγόρειων. Μέχρι τότε, όσων αφορά τέτοια προβλήματα είχαν βρει λύσεις οι Ινδοί και οι Βαβυλώνιοι, οι οποίες είχαν πιο πρακτικό χαρακτήρα.

3.2. Ιατρική

Η ιατρική είναι επιστήμη και τέχνη, που ασχολείται με την έρευνα και την εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών για την πρόληψη, τη διάγνωση, και τη θεραπεία των ασθενειών του ανθρώπου.

Στα αρχαία ελληνικά χρόνια, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τους ιατρούς η λογική στην αντιμετώπιση των νόσων. Σταμάτησαν να εξαρτώνται από την «θεία παρέμβαση» και ξεκίνησαν να αναζητούν πιο πρακτικές, φυσικές θεραπείες. Η σχέση της ιατρικής με την μυθολογία επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο άσκησης της ιατρικής και των θεραπειών. Θεός της ιατρικής και της υγείας ήταν ο Ασκληπιός, και ιερό του ζώο ήταν το φίδι, και το σύμβολο του ήταν ένα ραβδί. Εκτός από τον μεγάλο ναό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο, υπήρχαν πολλοί άλλοι σε όλη την χώρα, ονόματι «Ασκληπιεία», και λειτουργούσαν σαν θεραπευτήρια. Το σημαντικότερο βρισκόταν στην Κω. Εκεί, οι ιερείς του θεού δέχονταν ασθενείς, στους οποίους πρόσφεραν διάφορα φάρμακα από βότανα και τους συνιστούσαν σωστή διατροφή.

Ανάμεσα στους σπουδαιότερους ιερείς και μελετητές της ιατρικής που έζησαν στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, αναγνωρίζουμε ως πατέρα της ιατρικής τον **Ιπποκράτη**. Έζησε από το 460 π.Χ. μέχρι και το 377 π.Χ., στο νησί της Κω. Λόγω της εργασίας του πατέρα του στο Ασκληπιείο του νησιού, αποφάσισε να ασχοληθεί με την επιστήμη αυτή και ο ίδιος. Το ριζοσπαστικό χαρακτηριστικό των μελετών του αποτελεί η απομυθοποίηση της αρρώστιας του ασθενούς, που μέχρι τότε θεωρείτο τιμωρία από τον Θεό. Επίσης, πίστευε πως η αιτία της ασθένειας βρίσκεται στο σώμα του ίδιου του αρρώστου, και επιβάλλεται εξέταση έτσι ώστε να βρεθεί. Ο μεγάλος επιστήμονας αυτός θεμελίωσε τον όρο της κλινικής εξέτασης του ασθενούς, ακολουθώντας τα εξής βήματα: **επισκόπηση, επίκριση, ψηλάφηση, ακρόαση**. Εκτός από αυτό, προχώρησε σε καινοτόμους τρόπους θεραπείας με βότανα και αφεψήματα. Λέγεται πως ήταν ο πρώτος που ανακάλυψε την θεραπευτική ιδιότητα της ιτιάς, της οποίας το ακετυλοσαλικυλικό οξύ που εμπεριέχει χρησιμοποιήθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα από την γερμανική εταιρεία BAYER για την παρασκευή της γνωστής μας ασπιρίνης.

4. Θέατρο

Ετυμολογικά, η λέξη «θέατρο» προέρχεται από το ρήμα **θεῶμαι**, που σημαίνει βλέπω, παρατηρώ. Αποτελεί την δραματική τέχνη που ακολουθεί ορισμένες συμβάσεις και αναπαριστά μπροστά σε κοινό μια σειρά γεγονότων με τη χρησιμοποίηση ανθρώπων, ηθοποιών, που μιλούν και δρουν.

Το θέατρο γεννήθηκε στην αρχαία Αθήνα. Οι πρώτες μορφές του καθ' όλη την διάρκεια των αρχαίων ελληνικών χρόνων ήταν η **τραγωδία** (διονυσιακό Φεστιβάλ, 534 π.Χ.), το σατυρικό δράμα (500 π.Χ.), και η **κωμωδία** (486 π.Χ.). Πρωταγωνιστούσαν μονάχα άνδρες, ακόμη και στους γυναικείους ρόλους. Αποτέλεσε θεσμό της πόλης-κράτους και δωρεάν χώρο διδασκαλίας. Η αρχική του μορφή ήταν οι γιορτή προς τιμήν του θεού Διονύσου, όπου οι οπαδοί του (στον μύθο) ήταν σάτυροι, μεθυσμένοι, μισοί ζώα μισοί ανθρώπινα πλάσματα. Στην αρχαία Ελλάδα οι οπαδοί του θεού έπαιζαν τους ρόλους αυτούς στις θρησκευτικές τελετές τους με ποτό, τραγούδι και χορό προς τιμήν του. Η γιορτή αυτή εισήχθη στο ευρύ κοινό, κερδίζοντας την δημοτικότητα και οδηγώντας τον Πεισίστρατο να κατασκευάσει ένα θέατρο για την πραγματοποίηση των τελετών αυτών.

Από τις κυρίαρχες μορφές του αρχαίου ελληνικού θεάτρου και πιο συγκεκριμένα της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας ονομάζουμε τον **Θέσπη**. Ο «πατέρας της τραγωδίας», σύμφωνα με την ιστορική παράδοση ήταν ο πρώτος που στάθηκε μπροστά σε μέλος του χορού και αποκρίθηκε σε ευθύ, πεζό λόγο, κάτι το οποίο για το θέατρο της εποχής ήταν παντελώς άγνωστο. Στην προσπάθειά του να επεκτείνει την τέχνη αυτή, οργάνωσε ένα θίασο, γράφοντας έργα σε διαλογική μορφή, τα οποία οπωσδήποτε διατήρησαν τα χορικά μέρη, και περιόδευσε τον ελλαδικό χώρο παρουσιάζοντας τα έργα του. Η πρώτη του αναγνώριση από το ευρύτερο κοινό ήρθε μετά την νίκη

του στο διονυσιακό Φεστιβάλ του 534 π.Χ. , η οποία μάλιστα είναι και η πρώτη καταγεγραμμένη νίκη.

5. Πολιτική

Χρησιμοποιώντας τον γενικό όρο της λέξης αυτής, εννοούμε το σύνολο των μέτρων που λαμβάνονται και των μεθόδων και διαδικασιών που ακολουθούνται, μέσω των οποίων ομάδες ανθρώπων οργανώνονται και λειτουργούν, έτσι ώστε να πετύχουν με τον αποτελεσματικότερο τρόπο τους σκοπούς που επιδιώκουν σε διάφορους τομείς. Πολιτική είναι η τέχνη του **ἀρχειν** και του **ἀρχεσθαι**, η τέχνη του τρόπου με τον οποίο οφείλει κανείς να συμμετέχει αποτελεσματικά στα κοινά και στον δημόσιο βίο.

Για να υπάρξει ανάπτυξη της πολιτικής θεωρίας, κατά τους αρχαίους Έλληνες, έπρεπε να υπάρξει πολιτική πράξη, έντονο ενδιαφέρον και ενεργητική συμμετοχή των μελών της κοινότητας στην πολιτική ζωή. Μονάχα στις αρχαίες ελληνικές πόλεις φαίνεται να υπήρχε τέτοια ανάπτυξη, αφού ήταν οι μόνες στις οποίες υπήρχε ελεύθερος πολιτικός βίος. Τα σημαντικότερα σημεία της πολιτικής θεωρίας και πράξης των αρχαίων Ελλήνων ήταν πως ο πολίτης και η πόλη θα προσδεύσουν φτάνοντας στην «ευδαιμονία» και στην «αρετή» (κατά τον **Λυκούργο**) και πως ο ένας δια του άλλου θα γίνει «δίκαιος», δηλαδή τέλειος (κατά τον **Πλάτωνα**). Οι αρχαίοι μας πρόγονοι ήταν της άποψης ότι ο πολιτικός πριν απευθυνθεί στην ομάδα, εργάζεται για την βελτίωση του εαυτού του και της προσωπικότητάς του. Πίστευαν πως η αρετή της πολιτικής μπορούσε κανείς να την παρομοιάσει με εκείνη ενός επιστήμονα, ή ενός καλλιτέχνη, αφού και εκείνη απαιτεί την παρουσία του «άλλου», καθώς είναι αδύνατο να την ασκήσει κανείς μόνος του.

6. Επίλογος

Ο σκοπός της εργασίας αυτής ήταν η συγκέντρωση πληροφοριών όσον αφορά στους βασικούς τομείς των ανθρώπων που ήταν κάποτε και αυτοί κάτοικοι της πατρίδας μας, τόσα χρόνια πριν. Ακόμη, θέλουμε να αναδείξουμε την ευφυΐα, την σοφία, και την δημιουργικότητά τους, αφού σχεδόν όλες οι απόψεις, ιδέες και εφευρέσεις τους αποτελούν μέρος και της δικής μας καθημερινότητας, όπως το θέατρο (κωμικό και τραγικό), ή η πολιτική και η δημοκρατία, καθώς ακόμη και σήμερα το πολίτευμα της Ελλάδας παραμένει δημοκρατικό. Άλλες ιδέες των αρχαίων Ελλήνων αποτέλεσαν τις βάσεις και την αρχή περαιτέρω και πιο εξελιγμένων ερευνών, όπως αυτές που έγιναν τους επόμενους αιώνες στους τομείς των μαθηματικών και της ιατρικής, αναδεικνύοντας τη συμβολή του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στις επιστήμες κατά τη διάρκεια των επόμενων αιώνων, των ρωμαϊκών και χριστιανικών.

Βιβλιογραφία

http://lyk-filiatr.mes.sch.gr/ancient_greek_doctors.pdf

<https://www.apofitoissas.gr/2015/06/05/η-ιατρικη-στην-αρχαια-ελλαδα-ο-ιπποκρα/>

<https://www.mytheatro.gr/theatro-arxaia-ellada/>

<https://www.pemptousia.gr/2015/11/ithiki-ke-politiki-i-archea-ellada-dichni-to-dromo/>

<https://el.wikipedia.org/wiki/Πύλη:Κύρια>